

244 A könyvtárak ifjúsági parlamentjei

A közelmúltban fontos könyvtári vonatkozású ifjúságpolitikai eseményekre került sor: első ízben rendezte meg ifjúsági parlamentjét az *Országos Széchényi Könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár*. A párt és a kormány ifjúságpolitikájának részeként a múlt év januárjában kiadott miniszteri utasítás nyomán összehívott ifjúsági parlamentek célja az volt, hogy valamennyi dolgozó fiatal ismerkedjék meg munkahelyének feladataival, terveivel és gondjaival, hogy véleményt mondjon, javaslatokat tegyen, beszéljen munkahelyi és szociális problémáiról. Ugyanitt választották meg a később megrendezendő megyei, fővárosi és az ágazati parlamenteken részt vevő küldötteket is.

A parlamentek megrendezését mind az OSZK-ban, mind az FSZEK-ben körültekintő előkészítő munka előzte meg. Az intézmények vezetősége kidolgozta, majd közzétette a miniszteri utasításhoz kapcsolódó intézkedési tervét, a parlament összehívása előtt pedig beszámoltatta a középvezetőket az ifjúsági törvény végrehajtásának eddigi eredményeiről. Mindkét könyvtár helyi párt-, KISZ- és szakszervezete ugyan-csak megvitatta az ifjúsági törvény végrehajtásával összefüggő tennivalókat.

A tanácskozást *Havasi Zoltán* helyettes főigazgató (OSZK), illetve *Szöke Tiborné* igazgatóhelyettes (FSZEK) vitaindítója vezette be.

Nevelés, képzés — továbbképzés

Mindkét tájékoztatóban és jó néhány hozzászólásban kiemelkedően fontos helyet kaptak a *személyzeti politika, az utánpótlás, a képzés és a továbbképzés* kérdései. Nemcsak az az igény fogalmazódott meg, hogy a vezetői állások betöltésekor az eddiginél is nagyobb mértékben kell számolni az arra alkalmas fiatalokkal, hanem felvetődött az érdemi és átgondolt szakembernevelés szükségessége is, amely elősegíti, hogy a fiatalok a *hármás vezetői követelményeknek* megfeleljenek. Mindkét parlament előadói és felszólalói hangsúlyozták, hogy a szakembernevelésnek folyamatosnak és tervszerűnek kell lennie, és már a munkahelyre való belépéskor meg kell kezdődnie. Ezt a célt szolgálja az intézkedési tervnek az a pontja, amely előírja, hogy a munkahelyi vezetők az újonnan belépőkkel ismertessék meg az intézmény szervezeti és működési szabályzatát, adjanak *pontos munkaköri leírást* elvégzendő feladataikról. A pályakezdeők indulását kívánja megkönnyíteni az OSZK vezetősége a kétévenként indítandó OSZK-ismereti tanfolyammal, továbbá annak a meglévő gyakorlatnak az általánosításával, hogy a fiatalok munkába állásuk után ne csak a szűkebb munkakörük ellátásához szükséges ismereteket szerezzék meg, hanem a kapcsolódó munkaterületek, illetve osztályok munkájába is bepillantást nyerjenek. A fiatal munkatársak kapjanak folyamatos tájékoztatást az intézmény vezetőségétől *a munkahely terveiről, feladatairól, szervezeti kérdéseiről*, mert csak így válhatnak igazán érdekeltté a munka végzésében, csak így láthatják át feladataik értelmét, jelentőségét.

A szakembernevelés és -utánpótlás egyik kulskérdése a képzés és továbbképzés megoldása. „A közművelődési terület színvonalas és korszerű követelményeknek megfelelő káderutánpótlása érdekében tovább kell javítani a kiválasztás, a képzés és továbbképzés munkáját — hangsúlyozza az MSZMP KB közművelődési határozatának idevágó pontja. Ennek jelentőségét nemcsak a két könyvtár vezetői, hanem a parlamenteken részt vevő fiatalok is tisztán látják. Nem véletlen, hogy a felszólalások többsége ezzel a kérdéssel foglalkozott. Ezeknek az intézményeknek nem a képzésre való ösztönzés az igazi gondjuk, hanem a tanulási kedv, képzési igény kielégítése, a megfelelő oktatási formák kiválasztása és a képzési lehetőség megteremtése. Mindkét könyvtár a technikai segéderek és a középszintű munkatársak arányának növelése érdekében jelentékeny számban alkalmaz szakképzetlen fiatalokat, akik kevés kivétellel a Könyvtártudományi és Módszertani Központ középfokú könyvtárosi szaktanfolyamán szerzik meg a munkájukhoz szükséges szakismereteket. Am a szaktanfolyam elvégzése — a képzés iskolarendszeren kívüliségéből adódóan — egyrészt aránytalanul nagy megterhelést ró a hallgatókra (tandíjat kell fizetni, nem jár tanulmányi szabadság stb.), másrészt nem ad felsőfokú iskolai végzettséget, az *egyetemi képzésbe nem számít be*, sőt még az egyetemi felvételnél sem jelent előnyt. Erthető volt tehát, hogy a parlamenteken részt vevő fiatalok elégedetlenségüknek és csalódottságuknak adtak kifejezést ezzel az oktatási formával kapcsolatban. A Művelődésügyi Minisztérium könyvtárügyi osztályának tervei szerint a fennálló „oktatási zsákutcát” meg fogja szüntetni az, hogy a középfokú tanfolyamot végzett könyvtárosok utólagosan főiskolán, illetve egyetemen tanári szakkal kiegészített ráfejelő képzésben vehetnek részt. Bár a szakképzés reformja jelenleg még a tervezés stádiumában van,

ezeknek a terveknek megvalósítása a *főiskolai képzés megindításával* remélhetőleg megnyugtató módon rendezi majd a helyzetet. A könyvtártechnikai ismeretek középiskolai oktatása pedig a könyvtártechnikus utánpótlást biztosítja majd.

Nyelvtanulás — kutatómunka

A felszólalásokban a képzési problémák között ugyancsak fontos helyet kapott a differenciáltabb szakosodás szükségessége. Sürgetően merült fel az idegen nyelvek intenzív tanfolyamokon való elsajátításának igénye is, amelyre jelenleg rendkívül korlátozott lehetőség van (például az OSZK-ban 1973-ban 1, 1974-ben pedig 2 könyvtáros végzett intenzív nyelvtanfolyamot). A lehetőségek kiterjesztése szükséges, hiszen az egyetemet végzett könyvtárosok túlnyomó többsége nem rendelkezik nyelvtudással a hagyományos szakpárosítás miatt.

A képzési, továbbképzési lehetőségek megteremtése és az *idegen nyelvek ismerete* alapvető feltétele a könyvtári kutatómunkának. Az intézkedési tervek a Szakmai képzés c. fejezetben tárgyalják a fiatal, arra érdemes munkatársaknak a tudományos kutatómunkába való fokozottabb bevonását. Az intézkedés eredményes végrehajtása azonban nemcsak a fiatal könyvtárosok felkészültségén és a kutatási témák megjelölésén múlik, hanem a megfelelő munkaköri megbízás és a *munkahelyi légkör* is nagymértékben hozzájárulhat a kutatási kedv felkeltéséhez és az egyénre szabott kutatási terület, téma kiválasztásához. Az intézkedés jelentőségét azért is hangsúlyozni kell, mivel a fiatal kutatók abszolút számban és arányosan is meglehetősen kis mértékben szerepelnek az intézmények kutató munkatársai között (például az OSZK-ban kb. 200 fiatal közül mindössze 11 kap kutatónapot a kutatónappal rendelkező 59 könyvtáros közül). S az intézmények kevés lehetőséget nyújtanak fiataljaiknak a külföldi tanulmányutakon és a belföldi tapasztalatszeréken való részvételen.

Bérezés — szociális kérdések

A fiatalok hozzászólásaiban hangsúllyal szerepelt a magasabb és differenciáltabb bérezés elvének, a státuszba helyezés előtti szerződéses munkaviszony lerövidítésének és a gyorsabb ütemű beiskoláztatásnak az igénye. Sokan észrevételezték az *anyagi és erkölcsi elismerés* hiányát, és — mivel a korábbiakban szinte alig volt lehetőség arra, hogy a fiatalok kiváló szakmai és politikai munkájukért kitüntetésben részesüljenek — lelkesedéssel nyilatkoztak a KISZ megalakulásának évfordulóján adható miniszteri kitüntetésről, az FSZEK-ben pedig javaslat született az *FSZEK kiváló fiatal dolgozója* kitüntetés megalapítására.

Említésre méltóak az FSZEK vezetőségének a fiatalok szociális gondjainak (lakás, bölcsődei, óvodai elhelyezés, sportolási lehetőség) megoldása érdekében hozott intézkedései. Mindkét intézkedési tervben szerepel a fiatalok közösségi (politikai, kulturális stb.) tevékenységének színteret nyújtó létesítmények, ifjúsági klubok létrehozása. Azóta az FSZEK ifjúsági klubja már elkészült, az OSZK pedig ez év nyarára tervezi az új klubhelyiség megnyitását. Javaslat született továbbá az OSZK Híradó „Ifjúsági parlament” című rovatának létrehozására, amely állandó fóruma lesz a fiatalok problémáinak.

A parlamentek tanulságai

Az ifjúsági parlamentek értékes és sokat ígérő kezdeményezésnek bizonyultak. A fiatalok érett szemléletről, lényegi problémálatásról és *jó szándékú kritikai érzékről* tettek tanúbizonyosságot. A vitát a *lényegi kérdésekben való egyetértés* jellemezte. A fiatalok általában ugyanazokat a problémákat vetették fel, amelyeket a megnyitó előadók is érintettek, de ők az ifjúság szemszögéből, határozottabban és konkrétan tárták elő gondjaikat. Nem kétséges, hogy e termékeny véleménycsere és egészséges légkör kialakításában jelentékeny szerepe van a két könyvtár KISZ-szervezetének is.

Üttörő kezdeményezésekről lévén szó természetes, hogy akadtak hiányosságok is, s nemcsak a fiatalok oldalán. Mindkét könyvtár intézkedési terve túlságosan az általánosságok szintjén mozog, nem bontotta le eléggé a helyi igényeknek megfelelően a miniszteri utasítást. A fiatalok felszólalásaiból például kiderült, hogy noha már egy évvel ezelőtt intézkedési tervbe foglalták az új munkatársak megismertetését a szervezeti és működési szabályzattal, valamint a munkakörüik leírásával, ez a természetesnek látszó követelmény még most sem vált gyakorlattá.

A tanácskozásról megállapítható, hogy szinte valamennyi hozzászólás tartalmas és értékes volt. Ezek azonban nem kapcsolódtak egymáshoz eléggé, így nem alakult ki érdemi, pezsgő vita. A jelenlevő fiatalok közül kevesen vállalkoztak arra, hogy véleményüket, gondjaikat a nagyobb nyilvánosság előtt is elmondják.

Bizonyosak vagyunk abban, hogy a következő két év múlva sorra kerülő ifjúsági parlamentek előkészítéséből és megrendezéséből teljesen hiányzik majd a kezdeti lépésekre jellemző bizonytalanság vagy elfogódottság.

Dán Krisztina